

Debat

Participants en la taula rodona: *Joan M. Clavaguera* (director de les emissores de Catalunya Ràdio); *Ramon Mateu* (director de RNE a Catalunya); *Joan Vich* (president de l'EMIC); *Joan Granados* (president de la Fundació de la Ràdio i la TV Local a Catalunya).

Moderador: *Armand Balsebre* (professor de la UAB).

Joan Granados: Per a nosaltres, en el moment en què parlem de ràdio pública / ràdio privada, el nostre espai de referència és Catalunya, i a partir d'aquí podem anar traient totes aquelles argumentacions que justifiquin el que pensem nosaltres: que és important una ràdio pública forta, evidentment. No cal dir que jo, per la meva història, estic a favor de la ràdio pública forta. Això no vol dir pas que no entengui —això és molt important— les raons de les ràdios privades; i, com que no hi són, les defensaré dient que les ràdios privades tenen una mica de raó. En quin sentit? El punt de confrontació bàsic, el primer punt de confrontació, és que les ràdios públiques no deixen de ser una competència subvencionada; i, després, un altre punt molt important és que, donant els serveis que donen les emissores públiques, fan una programació, tant la ràdio com la televisió, d'emissores privades. Aquí hi ha aquest punt de fricció, però, és clar, aleshores ens traslladem a Catalunya, aquest espai de referència, i ja trobem totes aquelles justificacions per les quals la ràdio privada ha d'entendre que, de la mateixa manera que existeixen clíniques privades pròpies, és absolutament necessari que existeixi la sanitat pública, també a Catalunya, com a servei a la societat; és absolutament necessari que la ràdio pública sigui forta i sigui importantment forta.

Vull significar com han estat d'importants la televisió i la ràdio públiques a Catalunya i que quedi clara una cosa: han passat tretze o catorze anys des que Catalunya Ràdio va començar a emetre. Què ha passat després d'aquests tretze o catorze anys? Que aquesta ràdio pública ha anat sempre endavant en audiència, ha estat absolutament la primera de totes les emissores que emetien a Catalunya? Han

passat moltes coses, però n'hi ha dues que vull significar: que, malgrat aquest esforç, en aquest moment, de tot el que s'emet a Catalunya, el 30 % s'emet en català, a part les audiències, i el 70 % s'emet en llengua castellana. I, després, vull significar una altra qüestió que a mi em preocupa tremendament: és que, després d'haver-se demostrat que la llengua catalana no obsta perquè un mitjà que la faci servir tingui audiència, no hi ha hagut entre els empresaris catalans ningú capaç de crear una ràdio comercial forta en català, que pugui fer la competència al *Butanito*, a qui sigui, en les mateixes condicions que la llengua castellana. Això fins ara no ha existit; per tant, si el sector de la ràdio privada a Catalunya es queixa per la força que poden tenir Catalunya Ràdio i les emissores de la Corporació, s'ha de dir: bé, el dia que vosaltres ens feu aquest esforç, potser Catalunya Ràdio s'haurà de replantejar quin tipus de programació fa, no pas si desapareix o no desapareix. Catalunya Ràdio fa moltes més coses.

Jo crec sincerament, i ho dic de veritat, després d'haver tocat els àmbits de la ràdio i la televisió públiques, que, quant a servei, a part la llengua, dóna més servei la ràdio, en general, que la televisió perquè la ràdio està vint-i-quatre hores seguides al peu del canó. Si vostès miren la programació de Catalunya Ràdio, per exemple, de totes aquestes vint-i-quatre hores, veuran la quantitat d'hores de servei que dóna. Aleshores els de la ràdio privada hauran de dir: evidentment, si nosaltres no ens atrevim a fer això, hem de permetre que la Generalitat subvencioni una ràdio pública forta a Catalunya.

Armand Balsebre: Una emissora de fórmula musical pot ser considerada com una emissora pública?

Joan M. Clavaguera: És una pregunta molt directa. Jo crec que sí. RAC 105, en el moment en què va néixer, era una emissora pública absolutament necessària en el nostre país; i, en aquests moments, potser no de manera tan justificada, però, encara considero que continua essent necessària perquè la normalització de la llengua no es podia fer solament des del terreny de la ràdio generalista, sinó també des de la radiofórmula musical.

Armand Balsebre: El senyor Granados ho ha dit clarament; hem passat ja aquest llindar, em sembla important, de tretze/catorze anys. La llengua té una certa implantació, potser no la que tothom desitjaria, però en té, i a partir d'ara el vehicle lingüístic lògicament ha

d'anar acompanyat d'uns continguts concrets. Un tipus de programació pot predeterminar el concepte de servei públic o no? Perquè en funció d'això també podríem dir que la ràdio privada pot fer servei públic, i no per això diem que siguin ràdios públiques.

Joan M. Clavaguera: Escolti'm: RAC 105, igual que Catalunya Ràdio, continua essent necessària com a emissora pública en la mesura que Catalunya no és una societat normalitzada, i ho haurà de ser fins que Catalunya estigui absolutament normalitzada; i la llengua al nostre país, malgrat el que digui molta gent, considero que no està normalitzada, ni socialment, ni pel que fa als mitjans de comunicació. I només cal fer una prova: només cal circular per qualsevol indret del que anomenem àrea metropolitana de Barcelona i escoltar quina és la llengua generalment utilitzada en qualsevol conversa. El 30 % de l'oferta de ràdio a Catalunya correspon a la llengua catalana i el 70 % a la llengua castellana; per tant, aquesta no és una societat normalitzada malgrat els esforços de la Generalitat de Catalunya amb lleis de normalització i d'immersió lingüístiques. No estem normalitzats; per tant, una radiofórmula musical com RAC 105, que no solament emet música, sinó que n'emet i en presenta en català i tocant uns gèneres de cantautors catalans de manera també important, i tocant no solament música, sinó també apartats culturals, és necessària encara en aquests moments.

Joan M. Corbella: Jo entenc que el servei públic el poden fer la ràdio pública i la ràdio privada si es fa amb aquests plantejaments de voluntat d'informar, de cohesionar la societat; i això tant pot fer-se des d'una iniciativa pública com des d'una iniciativa privada. Després, es pot fer amb més o menys responsabilitat o d'una manera més irresponsable, però a la ràdio, per definició, sempre hi ha un component de servei públic.

El cas de la radiofórmula? Fins a quin punt és servei públic? Realment, què aporta en aquests termes de donar cohesió social, d'informar, de formar? Doncs jo diria que una radiofórmula de música clàssica, tal com està el dèficit de formació musical de la població, segurament és un servei públic. Ofereix un valor afegit en aquest sentit. Llavors, per exemple, si RAC 105 programés amb força, amb valentia i amb atreviment música en català amb més atreviment que el d'ara —no dic pas que no hi hagi un cert atreviment—, si hi hagués una política decidida d'apostar per la música d'aquí, com poden ser RNE o la SER —que al seu moment ha apostat

per la *copla*—, seria un valor afegit o un servei públic en la mesura que fa allò que en la naturalesa econòmica del mitjà no és rendible. Llavors sí que parlariem d'un servei públic.

Ramon Mateu: Jo, d'entrada, el que penso és que no solament hem de parlar de continguts, sinó que també hem de parlar de model de ràdio pública i de l'espai de la ràdio pública; de com adrecem la ràdio pública en aquest país, quin paper assumim cada un dels qui representem una ràdio pública que respon també a un nivell d'Administració determinat; i, a l'últim, hem de veure clarament que com a ràdio pública únicament té sentit que existim si responem realment a un determinat ús social, a una demanda social.

El perill que tenim, i jo crec que és un dels debats que sempre envolten una fórmula com la de RAC 105, és si el debat s'acompleix a partir de la confusió del terme *demanda social*, amb donar gust a l'audiència o els gustos de l'audiència. La ràdio privada es mou en uns paràmetres molt determinats, que és allò que agrada a l'oient, allò que genera uns índexs d'audiència determinats, allò que permet vendre publicitat —que és l'única via de finançament que té la ràdio privada. A la pública hem de fugir d'aquests paràmetres; l'únic paràmetre al qual hem de respondre és si el que nosaltres fem realment té un ús social.

Aquests dies repassava, amb motiu de la ponència, unes de molt antigues i en vaig trobar una sobre unes jornades de ràdio que es van celebrar a Barcelona el gener del 1975, quan el panorama radiofònic en aquest país era notablement diferent del que hi ha ara, i en vaig destacar una frase de Tomás Martín Blanco, que aleshores era cap de programes de la Cadena SER: «No importa que nuestra emisora no sea útil al oyente en un momento determinado, lo malo es que no le sea útil nunca.» Amb això el que dic és que no podem parlar de Ràdio 4, no podem parlar de Catalunya Ràdio, de les emissores municipals, de RAC 105, de RNE 1, 2, 3, sinó que crec que és interessant saber si el conjunt de l'oferta radiofònica pública té voluntat i capacitat per a complementar-se entre si per no entrar en dinàmiques competitives. Quin sentit té que dues Administracions competeixin a l'hora de donar un servei i arribar a aquests graus i aquests nivells de complementació? Jo crec que és important, i amb això entro, en tot cas, en el que deies a la ponència en el tema de Ràdio 4: si és una emissora marginal o no. Francament, no em preocupa si és una emissora marginal; a més, perquè no has utilitzat el terme *marginal* en sentit pejoratiu. Em penso que, si el paper de

Ràdio 4 —que conjuntament li assignéssim els qui treballem en ràdio pública— fos cobrir un espai de demanda social que poguéssim considerar marginal, i aquest espai es cobrís amb dignitat, amb rigor i amb voluntat de servei públic, jo diria orgullós que Ràdio 4 cobreix un espai marginal en el panorama de l'oferta radiofònica de Catalunya, i amb orgull absolut.

Crec que no té sentit que Catalunya Ràdio cobreixi un espai de ràdio tradicional, generalista, amb el català de llengua vehicular, durant vint-i-quatre hores el dia, i que des de Ràdio 4 s'intenti fer el mateix —competint amb Catalunya Ràdio— i que una iniciativa d'un conjunt d'una institució determinada, d'un conjunt d'emissores municipals, es proposi també de cobrir el mateix espai. L'únic exemple que trobo en uns altres serveis de l'Administració és el de la policia, ja que a vegades trobes tres o quatre cossos, l'un dependent de l'ajuntament, l'altre de l'Estat i l'altre del govern autonòmic, que fan la mateixa funció. És l'única cosa amb què m'atreveixo a comparar-ho. Hem de tenir una voluntat clara de redreçar el sector, d'ubicar les ofertes cobrint l'espectre de demanda social, i que cada una de les nostres ofertes realment tingui un ús social clar, definit i que funcioni. Si no és així, jo crec que estem en el dret i hauríem de tenir la valentia de qüestionar-nos si val la pena que continuem essent-hi o no.

Armand Balsebre: No parlem de continguts, sinó de model de ràdio pública, deia Ramon Mateu. I, en aquest context de ràdio pública, vull que Joan Vich ens parli de quin és el paper que hi tenen les emissores municipals com a director del grup d'EMUC.

Joan Vich: Bé, jo diria que aquest debat sobre contraposició ràdio pública /ràdio local en el marc d'un Congrés com aquest és bo, necessari i imprescindible que hi sigui perquè és estimulants i hauria de replantejar qüestions, qüestionar-se sobre situacions que fa temps que, potser per la dinàmica del dia a dia, no ens plantejem; però diria que en el si de la societat catalana aquest debat no hi és, que no és una preocupació essencial dels ciutadans del nostre país, més enllà dels interessos legítims de la iniciativa privada.

Una altra cosa també: com deia el ponent, aquests corrents ultraliberals que es donen en uns altres països tradicionalment i històricament no s'han donat a Catalunya; i, a més a més, hi estan tan poc arrelats, que fins i tot a escala de l'Estat veiem que els ultralibe-

rals, que en aquests moments han guanyat les eleccions, ara plantegen moltes coses, i, especialment amb els mitjans de comunicació, s'anava a liquidar tot i ara es comença a replantejar. Jo diria que a Catalunya es donen unes circumstàncies molt especials que fan diferent la situació tant a escala de l'Estat com a escala europea, que podrien ser les societats que ens podríem mirar. En aquesta taula no hi ha cap representant de la iniciativa privada; tots els qui som aquí defensem aferrissadament la funció de la ràdio pública, que em sembla que a Catalunya té una funció i un sentit especial, primer perquè hi ha un ampli consens no sols de les forces polítiques, sinó del conjunt de la societat, per a l'existència d'una ràdio pública. S'ha parlat de la normalització lingüística, s'ha parlat de la construcció del país, de la consolidació dels nostres òrgans d'autogovern, totes aquestes qüestions que ha cobert la ràdio pública perquè no hi havia ningú que ho cobrés, i aquí voldria remarcar el paper de Ràdio 4. Al seu moment, com una punta de llança en aquest procés de normalització lingüística i de defensa de la nostra realitat nacional, va ser precisament una ràdio pública, que en principi tenia un abast estatal, qui va rompre aquesta llança en favor de la llengua catalana i a favor de les institucions del nostre país. Es poden discutir moltes qüestions, però l'existència mateixa em sembla que ningú no la posa en qüestió. La ràdio pública diria que és necessària en aquest país, i continuarà essent-ho força temps perquè cobreixi un buit, un buit que la iniciativa privada no cobreix.

A la ràdio local aquest buit és tan evident com pot ser-ho en una ràdio d'abast nacional. La ràdio local neix amb l'onada d'aire fresc que va representar l'arribada dels interessos democràtics al nostre país l'any 1979, com una necessitat social. Jo diria que la ràdio local és un fenomen social, un fenomen institucional; la major part de ràdios locals es van formar per mitjà de gent, de grups de joves, d'estudiants d'informació que al seu poble van forçar les institucions locals a crear una ràdio. En el meu municipi va ser a l'inrevés: nosaltres vàrem comprar uns aparells que vàrem lliurar a uns joves perquè fessin ràdio. Però el procés va ser un procés d'ebullició social, un procés de naixement gairebé per generació espontània; i a Catalunya es donen els dos fenòmens més curiosos, més singulars, de tot l'Estat espanyol, i no cal dir-ho d'Europa, i podríem veure si del món, en el sentit que la ràdio municipal o la ràdio local ha crescut, s'ha implantat a Catalunya amb una extensió i una capillaritat que no es donen en cap més lloc. Podríem analitzar per què s'ha esdevingut aquest fenomen tan extraordinari, per què ha crescut —estem

al voltant de més de 180 emissores al llarg i ample del nostre país— i per què s'ha acomplert aquest fenomen que s'ha escapat en moltes ocasions del que és l'àmbit institucional de l'ajuntament de torn.

És evident, com apuntava aquí el ponent, que aquestes emissores s'han fet grans, s'han consolidat; aquest grup de joves ha anat a l'ajuntament i ha dit: «Nosaltres no podem continuar, aquí teniu els aparells.» La ràdio s'ha anat professionalitzant, més malament que bé en molts casos, a causa bàsicament de les dificultats de totes les Administracions —de les quals els ajuntaments no s'escapen—; i, per tant, jo diria que la ràdio local avui és un fenomen absolutament consolidat com a oferta de ràdio específica que no entra en competència ni en contradicció amb cap més mitjà, que té un espai propi que no cobreix ningú, que la virtualitat o la grandesa de la ràdio local és que cobreix l'espai de la informació local bàsicament.

Els pobles petits sabem que només sortim en els mitjans de comunicació quan hi ha un descarrilament, un assassinat múltiple o una desgràcia terrible. Aquesta vida diària, aquesta vida ordinària dels pobles, i també tot aquest procés de normalització, de consolidació de la democràcia i de la identitat nacional del nostre país fins a l'últim racó de Catalunya, aquest procés només l'ha reflectit la ràdio local. Els nostres ciutadans tenen dret a sentir-se també protagonistes de la història, i la ràdio local ha fet un gran servei en aquest sentit de vehicular la nostra història diària, la nostra història ordinària que, com les formigues, fa país, a primera plana de l'actualitat de les nostres ciutats.

Perdoneu que sigui una mica literari, però en aquest sentit nosaltres, des de l'any 1982, creiem en el fenomen de la ràdio local, pensem que és un fet singular, un fet a estudiar, i se li ha de donar suport des de l'Administració local malgrat les dificultats. Les emissores locals durant molts anys —per mitjà de la nostra associació— vàrem fer una pinya, vàrem lluitar molts anys, del 1979 al 1991, moment que es va esdevenir la legalització, que la societat reconegué aquesta realitat que s'havia implantat, que havia sorgit gairebé per generació espontània a les nostres comunitats. Tot el fenomen del moviment de la ràdio local entra en crisi, i evidentment s'entra en un procés de definició de perspectives amb una voluntat, una única voluntat, que és consolidar aquest fenomen: assegurar la seva permanència, la seva projecció de futur. Nosaltres, ja des de l'any 1991, vam promoure d'assegurar la continuïtat de la ràdio local i de fer esforços comuns —aplicar estratègies conjuntes, optimitzar els recursos escassos de les Administracions locals— per tal que amb les despeses mínimes se'n tragués el rendiment màxim. A l'hora de

parlar de rendiments socials, fem referència també al tema de l'audiència. El servei públic evidentment ha de mesurar l'audiència; el que volem és que el servei públic sigui el màxim de públic possible, que el rebi el nombre màxim de gent possible. Aquí hi ha també la qüestió: funció social del mitjà. És evident que hi ha ràdios que s'adrecen a un sector determinat, l'especialització de la ràdio fa que tinguem un segment molt específic d'audiència. Aquest equilibri entre qualitat, servei públic i audiència és una qüestió clau i que em sembla que s'ha de tenir en compte.

Joan M. Clavaguera: Voldria acabar rematant el tema de RAC 105. Voldria dir que la ràdio pública no s'ha de moure per les audiències ni per la publicitat, que ni la audiència ni la publicitat han de marcar la tendència programàtica dels nostres canals. Això seria lògic en una societat democràtica, d'àmplia i llarga tradició democràtica —que no és la nostra—, una societat normalitzada, com he dit abans. La nostra voluntat és fer una ràdio normalitzadora mitjançant l'oferta, però també és molt important el nombre de gent al qual arribem, i en aquest aspecte jo entenc que l'acció que ha dut a terme el grup d'emissores de Catalunya Ràdio s'ha d'entendre d'una manera global. El que hem aconseguit després de 1992 —amb la inauguració de Catalunya Informació— és un tancament del cercle. Per tant, crec que és molt important que s'analitzi tot el que ha fet el grup d'emissores de Catalunya Ràdio des d'aquesta globalitat que fa estrictament necessària l'existència de totes les seves emissores, pel que fa a l'anàlisi global del tancament del cercle, respecte a Catalunya Ràdio com a emissora generalista, Catalunya Informació com a ràdio informativa, RAC 105 com a emissora musical —de música anglosaxona i música catalana, evidentment— i Catalunya Música per a la música clàssica. Aleshores, si no s'entén des d'aquesta globalitat, és impossible analitzar el nostre fenomen.

Joan Granados: El senyor Vich ha parlat de la ràdio local. Jo només vull dir que crec que la ràdio local i la premsa comarcal són la *resistència* més important que hi ha hagut dintre dels mitjans de comunicació. Potser no se n'ha parlat tant perquè hi ha hagut moltes ràdios que, poble per poble, han anat emetent durant molts anys en llengua catalana quan era molt difícil. I totes aquestes individualitats sovint no tenen el ressò que haurien de tenir.

Introdueixo un altre tema. El ponent ha parlat de l'obligatorietat de servei de la ràdio pública i ha vingut a dir que la ràdio privada havia també de ser un servei. Des del meu punt de vista, la ràdio pública

ha de ser un servei a la societat, però hi ha una cosa en què ningú no pensa, i és que qualsevol mitjà de comunicació ha de ser també en una part molt important un servei públic. Dic això ja que nosaltres, des de la Corporació, hem vist com han sortit les televisions privades i algunes durant molt de temps no han tingut en compte això del servei públic, al contrari. No hauria d'ésser així, i, aleshores, ni les emissores de ràdio ni les de televisió es podrien queixar si fossin un servei públic. Perquè fossin servei públic caldria que això fos condicionat per llei. A la Gran Bretanya, en el moment d'adjudicar les emissores de televisió privades, hi ha un organisme que ho fa d'una manera condicionada a fer un servei a la societat —crec que és per a set o vuit anys. A la televisió del País de Gal·les li donaran la llicència si compleix uns requisits determinats. Per exemple: entre altres, fer un 2 % de música clàssica i un 30 % de l'emissió en llengua gallesa. Aquest fet és molt important ja que, si en el moment de concedir les televisions privades a l'Estat espanyol, el govern socialista les hagués condicionades, aquestes televisions haurien arribat a Catalunya amb una condició: un tant per cent en llengua catalana. Llavors haurien fet un servei públic. Les emissores privades, igual.

Ramon Mateu: Voldria entrar en uns altres temes i dir que hi ha una qüestió en la qual no acabo de estar d'acord. Crec que una emissora de televisió, una ràdio, pel fet d'emetre en català fa un servei públic en el nostre país. Però una ràdio pública, exclusivament pel fet d'emetre en català, no fa un servei públic; al darrere hi ha un model, hi ha l'aspecte social i el de servei. Amb això sol, únicament, un tema tan important com el de la llengua, no n'hi ha prou per a justificar l'existència d'un mitjà públic a Catalunya. És a dir, estic absolutament d'acord que els mitjans públics fan un servei molt important per a la normalització lingüística, però hi introduceixo un matis: que exclusivament el tema de la llengua no justifica el servei públic. Jo entenc que la llengua és fonamental: l'aportació de Ràdio 4 —que aquest 13 de desembre celebra el seu vintè aniversari—, entre l'any 1976 i l'any 1983 —amb l'aparició de Catalunya Ràdio—, hi té un paper fonamental; unes altres iniciatives privades que en aquell moment existien a Catalunya —vull recordar el cas de Ràdio Olot, que fou la primera emissora en català d'aquest país—, els esforços que va fer la SER —tot i ser una emissora de dependència estatal— per introduir el català a la ràdio, són fets importantíssims. I el paper central, capital i important, de la Corporació Catalana en la normalització lingüística no permet cap mena de discussió, i no el qüestiono.

Senzillament, dic que com a model de ràdio pública, a Catalunya, *exclusivament* l'ús de la llengua no ho justifica, s'hi ha d'aportar alguna cosa més.

Joan M. Clavaguera: Considero prioritari que s'arribi a un màxim de catalans en la nostra llengua. I és importantíssim aconseguir el màxim d'audiència en català. Aquest continua essent un objectiu prioritari per a nosaltres independentment de la oferta programàtica. Això sol ja és important.

Joan M. Corbella: Em penso que totes dues posicions poden considerar-se. Entenc perfectament la posició del senyor Mateu. El component lingüístic, per si sol, no és un servei públic. Falta afegir-hi: «En una situació de normalitat lingüística del país.» En tant que encara estem en un procés de normalitzar lingüísticament el mitjà, això sol ja es pot considerar com un servei públic que s'ofereix.

Voldria plantejar un altre tema, que el senyor Mateu ja ha esmentat: quin sentit té competir entre emissores públiques? Hem de buscar la complementarietat? Per què s'han de complementar? Per què no poden competir? Hem de considerar el país prou madur perquè entengui que poden competir una emissora més pròxima a un govern de Convergència i una emissora més pròxima a un govern del PP. Em penso que és tractar de poc madurs els ciutadans, que se n'adonen. S'adonen que són dues emissores públiques absolutament diferents. I, mentre no es millori el sistema de control de la societat sobre els mitjans, mentre sigui un control polític i no pas social, considero que competir no representa cap problema. I més quan la iniciativa privada no ofereix alternatives. Si no n'hi ha des del sector privat que siguin competitives amb Catalunya Ràdio, doncs, per mi, endavant la competència entre les públiques.

Ramon Mateu: S'hauria de veure què s'entén per complementació i per competència. Entrar en una dinàmica d'oferir uns nivells qualitius més elevats, d'uns costos més elevats, per poder agafar audiència a Catalunya Ràdio? En l'oferta pública, hem de competir o ens hem de complementar? Una anàlisi del que és la demanda social i veure si queden forats? Si aconseguim això, Ràdio 4 no tornarà a ser qüestionada, superarà aquest vintè aniversari amb molt d'èxit, i espero que d'aquí a quatre anys —ja que aquest lloc no és vitalici— el meu successor no tindrà sobre la taula el tema de la continuïtat de Ràdio 4. I això ho aconseguirem en la mesura que

sapiguem definir un model que respongui a una determinada demanda social. Si vaig competint amb els altres, d'aquí a quatre anys tornarem a estar igual.

Joan Granados: El fet que no vulguis competir és un tema d'estratègia, de programació, que s'ha de respectar. Estic d'acord amb tu que com a ràdios públiques, i també les televisions públiques —com a vegades s'ha demostrat—, hem de coordinar els nostres esforços. Això no vol pas dir haver de fer una programació que sigui l'una complementària de l'altra, però en moments clau sí que convenen el contacte i una manera de buscar fórmules d'ajut i de coordinació.

Armand Balsebre: I, quant a la correlació entre model públic i demanda social, els presents consideren que hi ha lloc per a una tercera cadena, com és COMRàdio? S'ha parlat de definir un model de ràdio pública, i en aquest model s'han anat significant uns actors determinats —Ràdio 4, les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió que conviuen i coexisteixen pacíficament amb les ràdios locals que pertot arreu de Catalunya fan la seva tasca. Des de fa molt poc, una tercera emissora molt important que és COMRàdio ha entrat en aquest escenari. Els presents consideren que en aquesta definició de model, en funció dels arguments que es plantegen —demanda social, costos i audiències—, hi ha lloc encara per a un tercer ens de radifusió com és COMRàdio?

Ramon Mateu: Vaig dir una vegada quan estava a la ràdio privada que difícilment es podria entendre una associació, una aliança entre les emissores autonòmiques per a competir amb RNE. De la mateixa manera també és difícil d'entendre quin sentit té que hi hagi una reunió de diferents emissores municipals per a competir amb una oferta de ràdio que té sentit que sigui d'àmbit català. Aleshores crec que és necessària una definició correcta i rigorosa de l'actuació en el sector radiofònic dels tres nivells de l'Administració; que és bo que ens ajustem a aquesta definició i que també és importantíssim que el model de ràdio municipal —com ha definit el president de l'EMUC, Joan Vich, amb molta correcció— que apareix l'any 1979 no es perdi; al contrari, que es potenciï. És un model d'iniciativa social, participatiu, obert i que reflecteix la realitat de cadascun dels municipis. Una oferta generalista que aglutini les emissores municipals

posa en perill aquest model i jo no sé si aporta alguna cosa més al panorama radiofònic català.

Joan M. Clavaguera: Una resposta més directa a la pregunta del moderador: crec que COMRàdio en aquest moment ve a desvirtuar el paper que tenien fins ara, com ha dit en Ramon Mateu, les emissores municipals. En aquest aspecte, crec que l'espai públic català és absolutament ben cobert amb RNE a Catalunya i amb les emissores de Catalunya Ràdio. No entenc que hi hagi d'haver una tercera via que competeixi directament amb una oferta pública, com són les emissores de Catalunya Ràdio i de RNE, i que aquesta tercera via l'única cosa que fa sigui anar en detriment d'aquesta filosofia defensada pel senyor Vich que és el paper de les emissores municipals.

Joan Vich: Jo crec que no desvirtua el panorama radiofònic català en absolut. Introdueix un element d'estímul i de reutilització de l'espai i, per tant, no crec que sigui una cosa que malmeti, sinó tot el contrari, que complementa, els cànons i l'esforç d'aquestes emissores locals. COM Ràdio surt d'un àmbit legítim que és l'Administració local i, per tant, crec que no es pot qüestionar des d'uns altres àmbits també legítims d'uns altres nivells de l'Administració la capacitat o la llibertat de l'àmbit local d'articular-se autònomament i amb absoluta llibertat per preservar aquest model de ràdio local. Podríem discutir sobre matisos o podríem entendre que aquest és un projecte nou, jove, que té un any i escaig d'existència i, que per tant, està en una fase d'implantació i de consolidació a la qual probablement caldran retocs i ajustos per tal de fer una relació més fluida entre el que podria ser aquesta productora de programes per a les emissores municipals que és l'Agència de la Comunicació Local i COMRàdio, per a fer un intercanvi més fluid i per tal que l'oferta pública que es dona en aquests moments des de la COM serveixi per a reforçar l'àmbit local. Aquesta és la idea base que es va començar a gestar l'any 1991, amb l'entrada d'un nou equip directiu a l'EMUC, d'aplicar estratègies conjuntes de comunicació, de fer un esforç de donar serveis radiofònics a les municipals. Durant molt de temps es va parlar del paper, de què oferiria l'EMUC al conjunt d'emissores, i ens sembla que el millor servei que es pot fer és donar productes radiofònics que complementin, que no substitueixin, perquè, si ho fan, sí que l'invent mor. L'element dels informatius és clau: que els oïdors de la ràdio local, en la mesura que coneixen els esdeveniments dels seus municipis, puguin saber què passa a l'Afganistan o uns altres

indrets del món. Em sembla que és una manera de reforçar aquest àmbit local.

Joan Granados: Per parlar de la COM, que és un tema bastant espinós, el senyor Vich s'ha posat la pell de be i, de moment, li ha sortit bé. Jo entenc que el projecte de COMRàdio és una maniobra política per a crear una contracorporació sense tenir en compte que la Corporació no és una idea política, sinó que la seva creació fou aprovada pel Parlament de Catalunya per majoria absoluta. I que, naturalment, els qui són darrere d'aquesta maniobra haurien de pensar que la primera cosa que s'ha de fer per a tenir una Corporació és guanyar unes eleccions. Encara que la Corporació és de tots els catalans, però, primer s'han de guanyar unes eleccions i, aleshores, es pot manar en el sistema de televisió i ràdio públiques de Catalunya, que només és un, la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. Fent una síntesi, dic que és un gol en fora de joc. A la porta convergent? Home! Potser sí.

Joan Vich: Jo, evidentment, discrepo d'aquesta afirmació. Formo part del consell d'administració de la COM i les nostres pretensions són molt més modestes. Hi ha una proporció d'1 a 4 o d'1 a 10. Senyor Granados, en cap moment no tenim intenció de crear una Corporació Catalana bis. És una voluntat, equivocada o no, acceptada o no, d'articular el conjunt d'emissores municipals. Ens movem en dos àmbits diferents. En la ponència, en alguns moments semblava que el ponent oposava l'àmbit local estatal a l'àmbit nacional català. Són complementaris: el nacional, l'estatal i el local. Són tres potes d'un mateix àmbit que jo crec que es complementen, en cap cas no es fan una competència directa.

Joan M. Corbella: La veritat és que, segurament, és cert que no es necessita tanta competència si n'hi ha o si n'hi hagués, i d'alguna manera COMRàdio, posant-me en el lloc del ciutadà, ha estat un revulsiu per a la ràdio en català —hi estiguem d'acord o no, considerem que és un error o no. Ha permès duplicar amb vista al ciutadà l'oferta; per tant, potser Ràdio 4 aquest paper l'hauria pogut fer al seu moment. Ho hauria pogut recuperar invertint-hi diners, evidentment, ja que aquestes coses sense diners no es fan. Realment, ha estat un revulsiu per a Catalunya Ràdio també i des del punt de vista del públic. Encara que sigui comunicació local, l'efecte que ha tingut en la societat ha estat en la ràdio d'abast català.

Ramon Mateu: Voldria fer una petita aportació molt breu relativa al model de l'any 1991 que es plantejava des de l'Associació d'Emissores Municipals, en l'elaboració del qual vaig col·laborar. Aquest era un model que estava plantejat per a potenciar el model de ràdio local; és a dir, amb quins instruments podia comptar l'emissora municipal per a reforçar el seu model de ràdio, el seu producte i el seu espai, donant suport per incentivar més la creativitat de la ràdio local. El model que actualment hi ha plantejat no és el de l'any 1991, ja que en el model vigent la ràdio local té un paper absolutament passiu. No sé quines són les aportacions d'Arenys, etc., en l'oferta radiofònica que és COMRàdio, que es basa en tres bons comunicadors. El producte radiofònic és d'una extrema qualitat i una oferta informativa pròpia. No és un producte que s'hagi fet articulant la base de la ràdio municipal, sinó que s'ha fet per sobre d'aquesta i en certa manera dificultant el desenvolupament de base.

Intervencions

Una intervenció fa referència al fet que el servei públic no s'ha de prendre com una actitud filantròpica de cobrir unes necessitats i unes demandes. Darrere de cada oferta radiofònica pública hi ha també uns interessos polítics i una voluntat de cobrir unes necessitats pròpies de la força hegemònica que hi ha darrere l'Administració que promou aquella ràdio.

Josep M. Balcells discrepa amb Ramon Mateu respecte a la necessitat de reduir, per principi, l'oferta de ràdio pública simplement perquè ja n'hi ha una. És un principi no vàlid; com més oferta, millor, i seria l'audiència qui determinaria si li convé o li agrada. En tot cas, si els recursos hi són o no, ja ho diran els qui promouen la iniciativa, i, si és de qualitat o no, ja ho dirà l'audiència. Enllaçant-ho amb el comentari anterior de l'assistent, Balcells creu que, per tant, hauríem d'estar satisfets que no anem al monopoli d'aquests interessos polítics. Cal deixar que sigui l'audiència qui faci la selecció de totes les ofertes públiques.

Ramon Mateu hi afegix que no li sembla dramàtic agafar i posar sobre la taula el fet que les ofertes de les diferents Administracions han de respondre a una demanda social, que siguin capaces les diferents Administracions d'entrar en una via de diàleg per repartir-se l'espai per tal de poder complementar-se. I, si es pretén fer des d'un punt de vista de la gestió dels mitjans i des de la professionalitat —i no pas des d'una doctrina política—, li sembla positiu.

Joan M. Clavaguera afirma, sobre aquest punt que, si és cert que la competència és bona per al sector públic perquè esperona, no ho és menys que s'ha de competir amb les mateixes armes. RNE ha de passar comptes amb el Parlament de Madrid; les emissores de la Generalitat, amb el de Catalunya; però es pregunta amb qui passa comptes COMRàdio.

Joan Vich es nega rotundament que es plantegi el problema de la ràdio pública a Catalunya basant-se en la COM. No està d'acord que hi hagi una relació causa-efecte automàtica entre la pèrdua previsible de les eleccions del govern de Madrid i la creació de la COM. El seu procés de creació —d'una agència de comunicació que doni servei a les emissores— se sustenta sobre una base ja existent i que no és fruit d'un acord, d'una cúpula política, sinó que la base parteix de l'any 1979 i són les emissores locals.

Una altra intervenció del públic afirma que hi ha hagut al llarg del debat una defensa de l'existència de tres ofertes diferents de ràdio pública a Catalunya, tres partits que controlen, de manera més o menys hegemònica, tres àmbits diferents de l'Administració. Com que Joan Granados demanava a la ràdio privada l'exigència de servei públic, de respectar un seguit de condicions perquè una ràdio privada pugui obtenir aquesta concessió, l'assistent es pregunta, enllaçant els dos raonaments, quina exigència moral es pot fer a la ràdio privada que doni un servei públic quan la mateixa ràdio pública justifica que atengui interessos partidistes, d'institucions governades per un partit, i per això justifica que n'existeixin tantes com partits hi ha que governen diferents àmbits administratius.